

**Xocalinin erməni işğalçılarından müdafiəsində
iştirak etmiş, şəhid olmuş milli qəhrəmanların,
döyüşçülərin valideynlərinə, ailə üzvlərinə və
fərqlənənlərə “Qızıl ulduz” medalları,
“Azərbaycan bayrağı” ordenləri təqdimmə
mərəsimində giriş sözü**

Prezident iqamətgahı

26 fevral 1999-cu il

Əziz bacılar, qardaşlar!

XX əsrdə ermənilər tərəfindən Azərbaycan xalqına qarşı dəfələrlə təcavüz edilibdir, soyqırımı törədilibdir. Onlardan ən dəhşətli Xocalı faciəsi, soyqırımıdır.

Yeddi il bundan öncə o müdhiş fevral gecəsi Ermənistan silahlı qüvvələri Sovet İttifaqı ordusunun 366-cı alayının köməyi və iştirakı ilə Azərbaycanın gözəl bir diyarı olan Xocalının sakinlərinə qarşı dəhşətli soyqırımı etmişlər. Böyük, misli görünməmiş vəhşiliklə həyata keçirilən bu soyqırımı XX əsrin ən dəhşətli faciələrindən biridir. Dinc, silahsız xocalılara bir gecənin içində böyük zərbələr vurulmuşdur. Soyqırımı nəticəsində yüzlərlə xocalılı qadın, kişi, yaşlı, gənc, körpə, uşaq həlak olmuşdur. Yüzlərlə xocalı yaralanmış, xəsarət almış, şikəst olmuşdur. Yüzlərlə insan əsir düşmüşdür.

Bu faciə Azərbaycan xalqına qarşı Ermənistan-Azərbaycan müharibəsi dövründə vurulmuş ən ağır zərbədir. Xocalılılar bu faciəni mərdliklə, qəhrəmanlıqla qarşılamışlar. Öz evini, şəhərini, ailəsini qəhrəmancasına müdafiə edənlər həlak olmuşlar, şəhid olmuşlar. Vəhşi ermənilər tərəfindən açılan atəşlərin nəticəsində Xocalı ərazisi qana bulaşmışdır.

Bu faciə bütün Azərbaycan xalqını sarsıtmış, xocalılılara ağır bir mənəvi zərbə olmuşdur. Ancaq xocalılıların iradəsi sınınmamış, insanlar qəhrəmanlıqla, mərdliklə şəhid olmuşlar. Xocalılılar bu ağır faciəni mərdliklə yaşamışlar. Faciənin yeddi ilinin tamam olduğu bu gün məğrur xocalılılar yenə də qəhrəmanlıq həyatı keçirirlər.

Həç şübhə yoxdur ki, Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinə son qoyulacaqdır, Azərbaycanın işğal olunmuş torpaqları azad

ediləcəkdir, bu torpaqlardan zorla çıxarılmış soydaşlarımız öz yerinə, yurduna, evinə, obasına qayıdacaqlar. Heç şübhə yoxdur ki, Xocalı işğaldan azad olunacaqdır və xocalılılar öz doğma torpaqlarına qayıdacaqlar, həyatlarını yenə də doğma torpaqları üzərində davam etdirəcəklər.

Ancaq Xocalı yarası qəlbimizdə daim yaşayacaqdır. Xocalı soyqırımını törədənlər ədalət məhkəməsi ilə məhkum olunacaqlar. Xocalı soyqırımının törədilməsində günahı olan Azərbaycanın keçmiş rəhbərliyi və digər vəzifəli şəxslər də xalq qarşısında öz cəzalarını çəkəcəklər. Ədalət məhkəməsi onların cəzasını verəcəkdir.

Xalqımız tarix boyu böyük müharibələrdən çıxmış, öz torpağını, mənliliyini qoruyaraq qurbanlar vermişdir. Xalqımız hər dəfə belə müharibələrdən, döyüslərdən, çətinliklərdən çıxaraq daha da mətin, iradəli olmuşdur. Əminəm ki, bu gün xalqımız, o cümlədən xocalılılar müstəqil Azərbaycan dövlətində daha da mətinləşiblər, dövlətimizin müstəqilliyini qoruyub saxlamaq, işğal olunmuş torpaqlarımızın hamısının azad edilməsi uğrunda sona qədər mübarizə aparmaq əzmindədirlər.

Bu gün, Xocalı faciəsinin yeddinci ildönümündə, Xocalıda qəhrəmancasına şəhid olmuş övladlarımızın ruhu qarşısında baş əyirəm. Onların xatirəsini bir dəqiqəlik sükutla yad etməyi rica edirəm.

Allah bütün şəhidlərə rəhmət eləsin!

İndi isə Xocalı torpağını qoruyarkən qəhrəmanlıq göstərmiş, şəhid olmuş soydaşlarımızın valideynlərinə, ailə üzvlərinə və onların özünə Azərbaycan dövlətinin mükafatlarını təqdim etmək istəyirəm.

YEKUN NİTQİ

Əziz bacılar, qardaşlar, dostlar!

Bu gün vətənimizdə, ölkəmizdə matəm günüdür. Xalqımız, Azərbaycanın vətəndaşları Xocalı soyqırımının yeddinci ildönümünü yaşayaraq, qeyd edərək eyni zamanda Xocalı faciəsinə, soyqırımını dərin hüznə yad edirlər. Bu gün hamımız Xocalıda soyqırımı nəticəsində həlak olanlara, xəsarət alanlara, şikəst olanlara, əsirlikdə qalıb hələ xəbəri bilinməyənlərə -hamısına dərin hörmət və ehtiramımızı bildiririk. Bütün

xocalılara onlarla bir yerdə olduğumuzu bəyan edirik.

Xocalı faciəsi təkcə xocalıların yox, bütün Azərbaycan xalqının dərdi, qəmidir. Ona görə də bu gün bütün ölkəmizdə kədər günü, hüzn günüdür, matəm günüdür. Mən bütün həlak olanlara bir daha Allahdan rəhmət diləyir və xocalılara, bütün Azərbaycan xalqına başsağlığı verirəm. Çünki həlak olmuş hər bir soydaşımız öz ailəsi ilə bərabər Azərbaycanın övladıdır və bu, Azərbaycan xalqının matəmidir.

Bununla yanaşı, bu gün sizinlə görüş mənə çox böyük təsir bağışlayır. Burada qeyd etdiniz, mən 1993-cü ildə Azərbaycanın prezidenti seçildəndən sonra ötən illərdə Azərbaycan xalqının başına gəlmiş bəlaları dərindən təhlil etməyə başladım və lazımı tədbirlər gördüm. O cümlədən Xocalı soyqırımına 1994-cü ilin fevral ayında qiymət verildi və bu gün matəm günü elan olundu.

Ancaq hər dəfə xocalılarla görüşərkən mən qürur hissi keçirirəm. Bu qədər faciəli günlər keçirmiş, o dəhşətli, müdhiş gecəni yaşamış, ən əziz adamlarını gözlərinin qabağında itirmiş insanlar məğrurdurlar, mərdirlər. Hər biri vətən qaygısı, vətən, torpaq eşqi ilə yaşayır. Bu, xalqımızın nə qədər yüksək mənəviyyata malik olduğunu göstərir. Xocalıların bu yüksək mənəvi keyfiyyətləri bütün Azərbaycan xalqının mənəvi keyfiyyətlərini əks etdirir. Amma xocalılılar hamı üçün örnekdir, nümunədir - qəhrəmanlıq, mərdlik, mətanətlik nümunəsidir, eyni zamanda vətənpərvərlik nümunəsidir.

Siz burada xoş sözlər dediniz, onlara görə təşəkkür edirəm. Amma eyni zamanda sizin hər birinizin dediyi sözlərdə çox dərin məna var. O da ondan ibarətdir ki, övladınızı, ailə başçınızı, qardaşınızı, qohumlarınızı itirsəniz də, bu gün nikbinliklə yaşayırsınız, gələcəyə ümidlə, nikbinliklə baxırsınız. Mən sizin bu əhval-ruhiyyəyə tam şərikəm. Bəli, biz Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzü başlayandan - 1988-ci ildən ağır günlər, ağır illər yaşamışıq, böyük itkilər vermişik. Bir çox ildir ki, torpaqlarımız Ermənistan silahlı qüvvələrinin işğalı altındadır. Bunlar bizim dərdimizdir, xalqımızın dəridir.

Amma eyni zamanda 1994-cü ildə atəşi dayandıraraq biz qan tökülməsinin qarşısını almışıq və torpaqlarımızı sülh, danışıqlar yolu ilə azad etmək istəyirik, ölkəmizin ərəzi bütövlüyünü bərpa etmək istəyirik.

Doğrudur, bu çətinidir. Çünki düşmən torpağı işğal edəndən

sonra onu oradan çıxarmaq daha çətin olur. Ancaq eyni zamanda biz bu yolla gedirik və gedəcəyik. Mən inanıram ki, bizim həyata keçirdiyimiz tədbirlər, sülhsevər siyasətimiz öz nəticəsini verəcəkdir.

Eyni zamanda mən sizin buradakı çağırışlarınızı da tam ədalətli hesab edir və bizim üçün böyük mənəvi dəstək hesab edirəm. Bəli, əgər bizim bütün sülhsevər addımlarımız, təşəbbüslərimiz, apardığımız tədbirlər son nəticədə işğal edilmiş torpaqların azad olunmasını təmin etməsə, nəyin bahasına hansı qurbanların bahasına olur-olsun, torpaqlarımızı azad edəcəyik, siz öz yerinizə-yurdunuza qayıdacaqsınız, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa olunacaqdır. Bu, bizim müqəddəs borcumuzdur, - əcdadlarımız qarşısında borcumuz, bugünkü nəsil qarşısında borcumuz, gələcək nəsillər qarşısında borcumuzdur.

Azərbaycanın nprezidenti kimi mən bu barədə öz məsuliyyətimi daim hiss edirəm. Bildirirəm ki, Azərbaycan prezidenti kimi fəaliyyətimin əsas hissəsi Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin olunmasına, işğal edilmiş torpaqların azad olunmasına həsr edilmişdir.

Ötən illərdə mən bu işlə gecə-gündüz məşğul olmuşam. Bu gün də məşğul oluram və gələcəkdə də məşğul olacağam. Əmin ola bilərsiniz ki, mən həmişə sizinləyəm, şəhid ailələri iləyəm, yerindən-yurdundan didərgin düşmüş soydaşlarımızılayam. Siz mənim üçün Azərbaycanın əz əziz, ən sevimli vətəndaşlarısınız və daim sizinlə bir yerdə olacağam. İnanıram ki, işğal olunmuş torpaqları hamımız birlikdə azad edəcəyik. Xocalı azad olunacaq, Xocalı torpağı yenidən öz sakinlərinə təqdim ediləcək və siz öz torpağınızın sahibi olacaqsınız.

Mən sizə cansağlığı arzu edirəm. Bu gün şəhidlərə bir daha Allahdan rəhmət diləyirəm. Hər birinizə dözümlülük, dəyanət, bütün işlərinizdə uğurlar arzulayıram. Sağ olun.